

ข้อเสนอเชิงนโยบายในการเตรียมความพร้อมด้านบริการ สาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดปทุมธานี ในการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ*

Policy Recommendations to Preparation the Public Services in Pathumtani's Local Government to Entry the Aging Society

ปิยะ กล้าประเสริฐ

Piya Klprasert

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์
Faculty of Humanities and social sciences, Valaya Alongkorn Rajabhat University
under the Royal Patronage, Thailand.

E-mail: piya.kla@vru.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยแบบผสานวิธีในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ 1) ศึกษาระดับความคาดหวังของผู้สูงอายุ และระดับความสามารถในการตอบสนองความต้องการของผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดปทุมธานี 2) เพื่อศึกษาอิทธิพลของความคาดหวังของผู้สูงอายุ ที่มีต่อความสามารถในการตอบสนองความต้องการของผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดปทุมธานี 3) เพื่อค้นหาตัวพยากรณ์ที่ดีในการทำนายระดับความสามารถในการตอบสนองความต้องการของผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดปทุมธานี และ 4) เพื่อจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายในการเตรียมความพร้อมด้านบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดปทุมธานีในการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ ผู้วิจัยใช้แบบสอบถาม เป็นเครื่องมือในการวิจัย และมีการวิเคราะห์และประมวลผลข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติเพื่อการวิจัย ทั้งนี้ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ มีดังนี้ ค่าความถี่ และค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และใช้การวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณ

* Received June 8, 2018; Revised June 28, 2018; Accepted October 29, 2018

ผลการวิจัย พบว่า ความคาดหวังของผู้สูงอายุ ทั้ง 5 ด้าน ประกอบด้วย ด้านความเป็นอยู่ที่ดีในการดำเนินชีวิตประจำวัน ด้านการดำเนินชีวิตที่เอื้อต่อสุขภาพ ด้านความเป็นอยู่ที่ดีทางจิตใจและสังคม ด้านความเป็นอยู่ทางเศรษฐกิจ และด้านความพึงพอใจในชีวิต มีอิทธิพลและส่งผลต่อความสามารถในการตอบสนองความต้องการของผู้สูงอายุด้านสุขภาพและการรักษาพยาบาล ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานีในการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ อยู่ในระดับปานกลาง

คำสำคัญ: ข้อเสนอเชิงนโยบาย; บริการสาธารณะ; องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น; สังคมผู้สูงอายุ

Abstract

This Mix Method research aimed to 1) study the hope of paving the elderly. And the ability to meet the needs of older people's organization, Pathumthani 2) to study the influence of the hope of paving the elderly. With the ability to meet the needs of older people's organization, Pathumthani 3) to find good predictors for predicting the ability to meet the needs of older people's organization, Pathumthani and. 4) to provide policy recommendations to prepare the public service of Pathumthani's local government to access this aging society. The researchers used questionnaires a research tool and the analysis and data processing. Using statistical research. The statistics used to analyze the data in this study are the following: the frequency and percentage, average, standard deviation. Using multiple regression analysis and the results showed that the hope of paving the elderly include the five aspects of well-being in everyday life. The lifestyle conducive to health. Its mental and social well-being. The economic well-being and satisfaction in life. Influence and affect its ability to meet the needs of the elderly and health care. Pathumthani province of local government in the aging society. Is moderate.

Keywords: Policy Recommendations; Public Service; Local Governments; Aging society

บทนำ

ประเทศในกลุ่มอาเซียนกำลังก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ โดยเฉพาะประเทศไทยซึ่งมีจำนวนผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ทั้งนี้ประเทศไทยยังมีส่วนแบ่งของจำนวนผู้สูงอายุมากที่สุดในกลุ่มประเทศที่กำลังพัฒนาในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงและแปซิฟิกเช่นเดียวกับประเทศจีน และจะกลายเป็นประเทศที่มีส่วนแบ่งของจำนวนผู้สูงอายุมากที่สุดในภูมิภาคภายในปี 2583 อันที่จริงแล้วจำนวนผู้สูงอายุที่เพิ่มขึ้นนั้นเป็นผลจากความสำเร็จของการพัฒนาในประเทศไทย กล่าวคือ ประชากรมีอายุขัยที่สูงขึ้น และอัตราการเกิดใหม่ที่ลดลงอย่างรวดเร็วจากอัตราที่สูงและไม่คงตัวในหลายทศวรรษก่อนหน้านี้ อย่างไรก็ตาม ในทุกๆ ความสำเร็จย่อมนำมาความท้าทายใหม่ๆ มาให้ และปัญหาการก้าวเข้าสู่สังคมสูงอายุนั้นก็ไม่ใช่ข้อยกเว้น ยกตัวอย่างเช่น จำนวนของประชากรวัยทำงานในประเทศไทยที่คาดการณ์ว่าจะลดลงมากกว่าร้อยละ 10 ภายในปี 2583 ทั้งนี้ประเทศไทยได้หยุดรับประโยชน์จาก ‘การปันผลทางประชากร’ แล้ว ซึ่งในอนาคตการเติบโตและการพัฒนาของมาตรฐานการครองชีพของประเทศจะมาจากผลผลิตที่เพิ่มขึ้น นอกจากนี้ครอบครัวที่มีผู้นำเป็นผู้สูงอายุชาวไทยมีโอกาสเป็นคนยากจนมากกว่าผู้นำครอบครัวที่มีอายุในช่วง 30 ถึง 40 ปี ถึงสองเท่า และในหลายๆ กรณีครอบครัวเหล่านี้ไม่ได้รับสิทธิในกองทุนบำเหน็จบำนาญของแรงงานในระบบประเทศไทย และประเทศที่กำลังพัฒนาอื่นๆ (Pongsiri, 2008)

ดังนั้นรัฐบาลต้องแก้ปัญหาระยะยาว เพราะขณะนี้สัดส่วนผู้สูงอายุมี 15% ของประชากร ในแง่ของภาระรัฐบาลขณะนี้ยังรับได้ แต่ในอีก 12 ปีข้างหน้า จะขึ้นเป็น 25% ในปี 2570, เป็น 30% ในปี 2578 ซึ่งหากรัฐบาลไม่มีการเตรียมความพร้อมด้านต่างๆ โดยเฉพาะด้านการบริการสาธารณะ: ซึ่งประกอบไปด้วย 1) ด้านสุขภาพและการรักษาพยาบาล 2) ด้านรายได้ 3) ด้านที่พักอาศัย 4) ด้านนันทนาการ 5) ด้านความมั่นคงทางสังคม ครอบครัว ผู้ดูแลและการคุ้มครอง 6) การสร้างบริการเครือข่ายการเกื้อหนุนสำหรับผู้สูงอายุแล้วนั้น จะส่งผลให้เกิดปัญหาตามมา แม้ว่ารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยและกฎหมายต่างๆ จะให้หลักประกันว่า ผู้สูงอายุต้องได้รับความเสมอภาคเช่นเดียวกับประชากรวัยอื่นๆ และต้องได้รับการคุ้มครองสิทธิต่างๆ อย่างเป็นธรรมแล้วก็ตาม แต่ในความเป็นจริง บริการสาธารณะ โดยเฉพาะถนนหนทาง ยานพาหนะ และสิ่งอำนวยความสะดวกสาธารณะต่างๆ ไม่ได้ออกแบบให้เอื้อต่อสภาพร่างกายของผู้สูงอายุ ทำให้ผู้สูงอายุไม่สามารถได้รับสิทธิในการใช้หรือเข้าถึงบริการเหล่านี้อย่างเป็นธรรมตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญและกฎหมายปัจจุบัน โดยจะเห็นว่า ถนน ทางเดินต่างๆ ทั้งในเมืองและชนบทไม่ได้ออกแบบมาให้เอื้อต่อการเดินทางของผู้สูงอายุและผู้พิการ ในเขตเมืองทางเท้าที่ต่างระดับและมักมีสิ่งกีดขวาง เช่น ร้านค้า แผงลอยที่ตั้งอยู่อย่างไม่เป็นระเบียบ ยากที่ผู้สูงอายุจะเดินทางไปตามถนนหนทางและ ผู้สูงอายุยากที่จะใช้บริการขนส่งมวลชน ไม่ว่าจะเป็นรถประจำทาง รถไฟฟ้า หรือรถใต้ดิน ทั้งตัวยานพาหนะเอง และทางเข้าออกยานพาหนะเหล่านั้นไม่ได้ออกแบบมาเพื่อผู้สูงอายุ อาคารสถานที่ต่างๆ ในประเทศไทยยังไม่เอื้อต่อผู้สูงอายุหรือแม้แต่สถานีนอนมัยแบบใหม่ที่ทำไว้สูงมากจนยากที่ผู้สูงอายุจะเดินขึ้นบันไดสูงชันขึ้นไปถึงได้ จนในที่สุด บางแห่งต้องมีการประยุกต์ ดัดแปลงกันห้องชั้นล่างสำหรับบริการผู้สูงอายุ

แม้ผู้สูงอายุทุกคนจะมีสิทธิที่จะเข้าถึงบริการเหล่านี้แต่ในทางปฏิบัติ ผู้สูงอายุกลับด้อยสิทธิคือไม่สามารถเข้าถึงบริการเหล่านั้นได้ (Walaikamollas, 2013)

ทั้งนี้นโยบายสาธารณะเกี่ยวกับผู้สูงอายุนั้นแม้ว่านโยบายสาธารณะที่จะช่วยให้ผู้สูงอายุได้รับสิทธิเสมอภาคกับประชาชนทั่วไป และสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมีความสุข ซึ่งผลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ จะทำให้ได้ข้อเสนอเชิงนโยบายในการเตรียมความพร้อมด้านบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดปทุมธานีในการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ ทำให้เกิดเครือข่ายความร่วมมือระหว่าง นักวิชาการ และผู้บริหารตลอดจนบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ในการพัฒนาขีดความสามารถด้านการให้บริการสาธารณะเพื่อรองรับการก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ (Suwannawong, 2018) ทำให้ได้ฐานข้อมูลความสามารถในการให้บริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในด้านเตรียมความพร้อมด้านบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดปทุมธานีในการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ เพื่อเป็นแนวทางในการวางแผนนโยบายหรือตัดสินใจเชิงนโยบายสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างชุมชนและท้องถิ่นสู่การพัฒนาอย่างสร้างสรรค์ในอนาคตต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความคาดหวังของผู้สูงอายุ และระดับความสามารถในการตอบสนองความต้องการของผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดปทุมธานี
2. เพื่อศึกษาอิทธิพลของความคาดหวังของผู้สูงอายุ ที่มีต่อความสามารถในการตอบสนองความต้องการของผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดปทุมธานี
3. เพื่อค้นหาตัวแปรที่ตีในการทำนายระดับความสามารถในการตอบสนองความต้องการของผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดปทุมธานี
4. เพื่อจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายในการเตรียมความพร้อมด้านบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดปทุมธานีในการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยทั้งเชิงคุณภาพ และเชิงปริมาณ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนโดยการศึกษาเชิงคุณภาพจะศึกษาเฉพาะกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้สูงอายุในเขต องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดปทุมธานีเท่านั้น ทั้งนี้ ผู้วิจัยใช้กลุ่มตัวอย่างเป็น ผู้สูงอายุในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดปทุมธานี โดยผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์ ที่ประกอบด้วยหัวข้อการสัมภาษณ์ถึงระดับความสามารถในการตอบสนองความต้องการของผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดปทุมธานี ประกอบด้วย ด้านสุขภาพและการรักษาพยาบาล ด้านรายได้ ด้านที่พักอาศัย ด้านนันทนาการ ด้านความมั่นคงทางสังคมครอบครัว ผู้ดูแล

และการคุ้มครอง และด้านการสร้างบริการและเครือข่ายการเกื้อหนุน เป็นเครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้ ทั้งนี้ พื้นที่จังหวัดปทุมธานีประกอบด้วยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งหมด 5 ประเภท มีจำนวนทั้งหมด 65 แห่ง ซึ่งในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยเลือกศึกษาประเภทละ 1 แห่ง ซึ่งใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่ายด้วยวิธีการจับฉลาก ดังนั้นได้กลุ่มตัวอย่าง อปท.ทั้งหมด 4 แห่ง ได้แก่ เทศบาลนครรังสิต เทศบาลเมืองคลองหลวง เทศบาลตำบลหนองเสือ องค์การบริหารส่วนตำบลคลองสาม ส่วนการวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้แก่นักวิชาการ ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้บริหาร เจ้าหน้าที่ และบุคคลที่เกี่ยวข้องที่ปฏิบัติงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดปทุมธานี ทั้ง 65 แห่ง แห่งละ 10 คน ในสัดส่วนที่เท่ากัน รวมจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 650 ตัวอย่าง

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยเชิงปริมาณ พบว่า ความคาดหวังของผู้สูงอายุ ประกอบด้วย ด้านความเป็นอยู่ที่ดีในการดำเนินชีวิตประจำวัน ด้านการดำเนินชีวิตที่เอื้อต่อสุขภาพ ด้านความเป็นอยู่ที่ดีทางจิตใจและสังคม ด้านความเป็นอยู่ทางเศรษฐกิจ และด้านความพึงพอใจในชีวิต ความสามารถในการตอบสนองความต้องการของผู้สูงอายุ ประกอบด้วย ด้านสุขภาพและการรักษาพยาบาล ด้านรายได้ ด้านที่พักอาศัย ด้านนันทนาการ ด้านความมั่นคงทางสังคมครอบครัว ผู้ดูแลและการคุ้มครอง (AB5) ด้านการสร้างบริการและเครือข่ายการเกื้อหนุน ผู้วิจัยใช้วิธีการวิเคราะห์ Multiple Regression Analysis เพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 2 และข้อที่ 3 โดยจะนำเสนอ (1) ผลการวิเคราะห์อิทธิพลในภาพรวม (2) ผลการวิเคราะห์แบบนำเข้าตัวแปรทั้งหมด (Enter) และ (3) ผลการวิเคราะห์แบบนำเข้าตัวแปรเป็นขั้น (Stepwise) ผลการวิเคราะห์อิทธิพลในภาพรวม

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) เพื่อวิเคราะห์หาค่าอิทธิพลของความคาดหวังของผู้สูงอายุในภาพรวมที่มีต่อความสามารถในการตอบสนองความต้องการของผู้สูงอายุในภาพรวม เพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 2

ผู้วิจัยได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความคาดหวังของผู้สูงอายุในภาพรวม (ตัวพยากรณ์) กับความสามารถในการตอบสนองความต้องการของผู้สูงอายุในภาพรวม (ตัวแปรเกณฑ์) โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ และระดับการส่งผลของตัวพยากรณ์ แล้วทดสอบความมีนัยสำคัญทางสถิติของค่าสัมประสิทธิ์พหุคูณ โดยการใช้สถิติ เอฟ (F-test) ปรากฏผลดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างความคาดหวังของผู้สูงอายุในภาพรวม (ตัวพยากรณ์) และความสามารถในการตอบสนองความต้องการของผู้สูงอายุในภาพรวม (ตัวแปรเกณฑ์)

(n=650)

Source of Variation	SS	df	MS	F
Regression	83.977	1	83.977	256.667*
Residual	212.015	648	0.327	
Total	295.993	649		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 1 พบว่า ความคาดหวังของผู้สูงอายุในภาพรวม (ตัวพยากรณ์) มีความสัมพันธ์และร่วมกันส่งผลต่อความสามารถในการตอบสนองความต้องการของผู้สูงอายุในภาพรวม (ตัวแปรเกณฑ์) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จากผลที่พบว่า ความคาดหวังของผู้สูงอายุในภาพรวม (ตัวพยากรณ์) มีความสัมพันธ์และร่วมกันส่งผลต่อความสามารถในการตอบสนองความต้องการของผู้สูงอายุในภาพรวม (ตัวแปรเกณฑ์) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ตามตารางที่ 1 ผู้วิจัยจึงคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์ของตัวพยากรณ์ (β , b) ค่าความคลาดเคลื่อน มาตรฐานของสัมประสิทธิ์ของตัวพยากรณ์ (SE_{β}) ค่า t ทดสอบความมีนัยสำคัญทางสถิติของสัมประสิทธิ์ตัวพยากรณ์ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) ค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (R^2) ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการพยากรณ์ (SE_{est}) ค่าคงที่ของสมการพยากรณ์ ในรูปคะแนนดิบ (a) และค่า F ทดสอบความมีนัยสำคัญทางสถิติของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างตัวพยากรณ์กับตัวแปรเกณฑ์ ปรากฏผลดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวพยากรณ์ (β , b) ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของสัมประสิทธิ์ ของตัวพยากรณ์ (SE_{β}) ค่า t ทดสอบความมีนัยสำคัญทางสถิติของสัมประสิทธิ์ตัวพยากรณ์ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) ค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (R^2) ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการพยากรณ์ (SE_{est}) ค่าคงที่ของสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ (a) และ ค่า F ทดสอบความมีนัยสำคัญทางสถิติค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างตัวพยากรณ์กับตัวแปรเกณฑ์

(n=650)

ตัวพยากรณ์	b	β	SE_{β}	t	p-value
ความคาดหวังของผู้สูงอายุในภาพรวม	0.569	0.533	0.036	16.021	0.000
$a = 1.392$	$R = 0.533$	$R^2 = 0.284$	$SE_{est} = \pm 0.57200$	$F = 256.667^*$	

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 2 พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์ความคาดหวังของผู้สูงอายุในภาพรวม (ตัวพยากรณ์) ส่งผลต่อความสามารถในการตอบสนองความต้องการของผู้สูงอายุในภาพรวม (ตัวแปรเกณฑ์) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณของความคาดหวังของผู้สูงอายุในภาพรวม (ตัวพยากรณ์) ที่ส่งผลต่อความสามารถในการตอบสนองความต้องการของผู้สูงอายุในภาพรวม (ตัวแปรเกณฑ์) มีค่าเท่ากับ 0.533 ($R = 0.533$) ซึ่งมีอำนาจในการพยากรณ์ได้ร้อยละ 28.40 ($R^2 = 0.284$) มีค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการพยากรณ์ เท่ากับ ± 0.57200 และสามารถเขียนเป็นสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ และสมการพยากรณ์คะแนนมาตรฐาน ได้ดังนี้

สมการคะแนนดิบเป็นดังนี้

$$\hat{Y}_{TAB} = 1.392 + 0.569X_{TEX}$$

สมการคะแนนมาตรฐานเป็นดังนี้

$$\hat{Z}_{TAB} = 0.533Z_{TEX}$$

สรุปผลการสัมภาษณ์เชิงลึกของผู้สูงอายุ ได้ดังนี้

1. ด้านสุขภาพและการรักษาพยาบาลส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าทางเทศบาลมีการจัดการเกี่ยวกับสุขภาพและการรักษาพยาบาลของผู้สูงอายุดีอยู่แล้ว มีการจัดตั้ง อสม.เพื่อดูแลผู้สูงอายุและผู้ป่วยที่พักอาศัยอยู่ในพื้นที่ ที่เทศบาลรับผิดชอบ หากเจ็บป่วยขั้นรุนแรงก็จะนำส่งโรงพยาบาลต่อไป

2. ด้านรายได้ ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า มีรายได้ไม่เพียงพอต่อการยังชีพ และเงินที่ได้จากรัฐบาลในแต่ละเดือนก็มีจำนวนน้อยมาก ไม่พอกับค่าใช้จ่ายในการดำรงชีวิตในแต่วัน ทั้งนี้ ผู้สูงอายุต้องการให้รัฐบาลช่วยส่งเสริมและหางานให้แก่ผู้สูงอายุ ทั้งนี้จากการสำรวจผู้สูงอายุส่วนใหญ่ พบว่า ผู้สูงอายุป่วยเดินไม่ได้ หรือเดินได้แต่ไม่แข็งแรง ไม่มีงานและไม่มีเงิน

3. ด้านที่พักอาศัย ส่วนใหญ่ไม่มีปัญหาเนื่องจากพักอาศัยอยู่กับลูกหลาน และผู้สูงอายุบางคนอาศัยอยู่กับญาติ

4. ด้านนันทนาการ ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า เทศบาลฯจัดสิ่งต่างๆ ไว้ให้เพียงพอแล้ว มีครบทุกอย่างมีการจัดกิจกรรมตามประเพณีในเทศกาลต่างๆ เช่นประเพณีรดน้ำดำหัวผู้ใหญ่ในเทศกาลสงกรานต์ เป็นต้น

5. ด้านความมั่นคงทางสังคมครอบครัว ผู้ดูแลและการคุ้มครอง ส่วนใหญ่ไม่มีปัญหาเนื่องจากพักอาศัยอยู่กับลูกหลาน และมีลูกหลานคอยดูแลให้ความช่วยเหลือ

6. ด้านการสร้างบริการและเครือข่ายการเกื้อหนุนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า เทศบาลฯจัดสิ่งต่างๆ ไว้ให้เพียงพอแล้ว เช่น มีการจัดพาน้ำทิพย์ ปีละ 2 ครั้ง ทั้งนี้ผู้สูงอายุต้องการให้เพิ่มพละกำลังในการนำพาน้ำทิพย์ เพื่อให้ผู้สูงอายุมีโอกาสรู้จักกันมากขึ้น จะได้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน มีการช่วยเหลือระหว่างกลุ่มและระหว่างชุมชน

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยเพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อ 1 พบว่า ผลจากการวิเคราะห์หาค่าอิทธิพลของความคาดหวังของผู้สูงอายุที่มีต่อความสามารถในการตอบสนองความต้องการของผู้สูงอายุ พบว่า ความคาดหวังของผู้สูงอายุส่งผลต่อความสามารถในการตอบสนองความต้องการของผู้สูงอายุ อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งผู้สูงอายุที่เข้าร่วมสนทนากลุ่ม มีความคาดหวังในเรื่องดังกล่าวในระดับที่ไม่สูงมากนัก กล่าวคือ ขอแค่มีความสม่ำเสมอและทั่วถึงกับผู้สูงอายุทุกคนอย่างเท่าเทียมกันและต่อเนื่องก็พึงพอใจแล้ว สามารถอธิบายได้ว่าความคาดหวังภายในตัวบุคคลนั้นๆ บุคคลหรืออินทรีย์ มีความต้องการหลายสิ่งหลายอย่าง ทุกชีวิตพยายามดิ้นรนแสวงหาอย่างน้อยที่สุดก็คือ ความต้องการอาหาร เสื้อผ้า ที่อยู่อาศัยและยารักษาโรค เมื่อปัจจัยเหล่านั้นได้รับการตอบสนองแล้วก็มี ความต้องการระดับสูงขึ้นเรื่อยๆ จากความต้องการหลายสิ่งหลายอย่างนี้เองทำให้เกิดความ พยายามกระทำดำเนินการด้วยวิธีหนึ่งวิธีใดด้วยมือหรือเครื่องมืออย่างใดอย่างหนึ่งเพื่อให้บรรลุความ พอใจหรือเพื่อให้ได้รับผลของการดำเนินการนั้นตามที่ได้แสดงความสามารถนั้นเองเรียกว่าความคาดหวัง ซึ่งความคาดหวังของผู้สูงอายุ (Pongsiri, 2008) ประกอบด้วย 1) ความเป็นอยู่ที่ดีในการดำเนินชีวิตประจำวัน 2) การดำเนินชีวิตที่เอื้อต่อสุขภาพ 3) ความเป็นอยู่ที่ดีทางจิตใจและสังคม 4) ความเป็นอยู่ทางเศรษฐกิจ และ 5) ความพึงพอใจในชีวิต

ผลการวิเคราะห์เพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อ 2 พบว่า ความคาดหวังของผู้สูงอายุในภาพรวม (ตัวพยากรณ์) มีความสัมพันธ์และร่วมกันส่งผลต่อความสามารถในการตอบสนองความต้องการของผู้สูงอายุในภาพรวม (ตัวแปรเกณฑ์) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้ความคาดหวังของผู้สูงอายุในภาพรวม (ตัวพยากรณ์) มีความสัมพันธ์และร่วมกันส่งผลต่อความสามารถในการตอบสนองความต้องการของผู้สูงอายุในภาพรวม (ตัวแปรเกณฑ์) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ผู้วิจัยจึงคำนวณค่าสัมประสิทธิ์ของตัวพยากรณ์ (β , b) ค่าความคลาดเคลื่อน มาตรฐานของสัมประสิทธิ์ของตัวพยากรณ์ (SE_{β}) ค่า t ทดสอบความมีนัยสำคัญทางสถิติของสัมประสิทธิ์ตัวพยากรณ์ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) ค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (R^2) ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการพยากรณ์ (SE_{est}) ค่าคงที่ของสมการพยากรณ์ ในรูปคะแนนดิบ (a) และค่า F ทดสอบความมีนัยสำคัญทางสถิติของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างตัวพยากรณ์กับตัวแปรเกณฑ์ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วลัยกมลลาศ (Walaikamolass, 2013) ที่ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ ขององค์การบริหารส่วนตำบลปากบาง อ.เทพา จ.สงขลา ผลการวิจัยพบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลปากบางสามารถปฏิบัติงานได้ตาม ตัวชี้วัดขั้นพื้นฐานและตามมาตรฐานผู้สูงอายุทั้ง 6 ด้าน ในส่วนของการดำเนินงานตามตัวชี้วัดขั้นพัฒนา ซึ่งเป็นตัวชี้วัดที่มีความสำคัญและเป็นภารกิจในการพัฒนาระดับการให้บริการหรือสวัสดิการที่สูงขึ้น หรือก้าวหน้ากว่ามาตรฐานตัวชี้วัดขั้นพื้นฐาน และกำหนดให้มีการจัดทำหรือเลือกกระทำตามศักยภาพที่สามารถทำได้

ผลการวิเคราะห์เพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อ 3 พบว่า มีตัวพยากรณ์ที่ดี 3 ตัวโดยมีด้านความเป็นอยู่ที่ดีในการดำเนินชีวิตประจำวัน (EX1) มีอิทธิพลต่อความสามารถในการตอบสนองความต้องการของผู้สูงอายุในภาพรวม (TAB) สูงสุด ($\beta = 0.311$) รองลงมาคือ ด้านความพึงพอใจในชีวิต (EX5) ($\beta = 0.197$) และ ด้านความเป็นอยู่ที่ดีทางจิตใจและสังคม (EX3) ($\beta = 0.151$) สามารถพยากรณ์ความสามารถในการตอบสนองความต้องการของผู้สูงอายุในภาพรวม (TAB) ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณของตัวพยากรณ์ที่ดีที่ส่งผล มีค่าเท่ากับ 0.564 ($R = 0.564$) ซึ่งมีอำนาจในการพยากรณ์ได้ร้อยละ 31.80 ($R^2 = 0.318$) มีค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการพยากรณ์เท่ากับ ± 0.55906 งานวิจัยของ ศรีนุช ฉายแสง (Chaisang, 2010) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในจังหวัดอำนาจเจริญ พบว่า ตัวแปรพยากรณ์ทั้งหมดสามารถพยากรณ์คุณภาพชีวิตผู้สูงอายุได้ร้อยละ 54.6 ทั้งนี้ปัจจุบันโครงสร้างของประชากรโลกได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างมากมาย ภูมิภาคต่างๆทั่วโลกกำลังประสบปัญหาจำนวนประชากรผู้สูงอายุมีจำนวนเพิ่มสูงขึ้นเรื่อยๆ ซึ่งขณะนี้สังคมไทยกำลังถึงจุดเปลี่ยนที่น่าเป็นห่วงเนื่องจากประเทศไทย กำลังก้าวเข้าสู่ “สังคมผู้สูงอายุ” (Aging Society) อย่างเต็มตัว ทั้งนี้การที่ประเทศไทยจะถูกจัดให้ อยู่ใน “สังคมผู้สูงอายุ” ประเทศนั้นจะต้องมีประชากรผู้สูงอายุมากกว่าร้อยละ 10 ของประชากรทั้งหมด ซึ่งตั้งแต่ในอดีตจนถึงปัจจุบันโครงสร้างของประชากรในประเทศไทยมีการเปลี่ยนแปลง ไปอย่างมาก “ผู้สูงอายุ” หรือบุคคลที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป มีจำนวนเพิ่มสูงขึ้นเรื่อยๆ อันจะมีผลต่อสภาพทางสังคม สภาวะเศรษฐกิจและการจ้างงาน ตลอดจนการจัดสรรทรัพยากรทางสุขภาพ

และสังคมของประเทศ อย่างต่อเนื่องในระยะยาว (Department of Local Government, 2008) ดังนั้นรัฐจึงได้ให้ความสำคัญกับผู้สูงอายุโดยได้มีการตรากฎหมายให้องค์การบริหาร ส่วนตำบลมีอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชน ในท้องถิ่นของตนเอง (Department of Local Government, 2017) ดังนั้นการให้บริการสาธารณะกับประชาชน โดยเฉพาะผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จึงต้องมีความพร้อมในด้านต่างๆ ตามมาตรฐานการสงเคราะห์ผู้สูงอายุของกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย ประกอบด้วย (1) ด้านสุขภาพและการรักษาพยาบาล (2) ด้านรายได้ (3) ด้านที่พักอาศัย (4) ด้านนันทนาการ (5) ด้านความมั่นคงทางสังคมครอบครัวผู้ดูแลและการคุ้มครอง (6) ด้านการสร้างบริการและเครือข่ายการเกื้อหนุน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ผลการวิเคราะห์เพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อ 4 พบว่า 1) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรจัดตั้งกลุ่มแม่บ้าน เพื่อรวมกลุ่มทำกิจกรรมต่างๆ ของผู้สูงอายุ ทั้งนี้เพื่อก่อให้เกิดรายได้ และเพื่อสร้างทุนทางสังคมและทุนทางวัฒนธรรม 2) ควรจัดช่องทางเดินสำหรับผู้สูงอายุในหน่วยงานของราชการต่างๆ ทุกที่ และ 3) ควรมีการจัดตั้งศูนย์ให้ผู้สูงอายุมีเครือข่าย ได้ทำกิจกรรมจิตอาสาต่างๆ ร่วมกัน มีการดูแลสารทุกข์สุกดิบซึ่งกันและกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากผลการวิจัย พบว่า ความคาดหวังของผู้สูงอายุมีอิทธิพลต่อความสามารถในการตอบสนองความต้องการของผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดปทุมธานี อยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้นเพื่อให้การบริหารจัดการในด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้องมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น หน่วยงานหรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องควรกำหนดนโยบายเพื่อพัฒนาและปรับปรุงในด้านต่างๆ ประกอบด้วย ด้านความเป็นอยู่ที่ดีในการดำเนินชีวิตประจำวัน ด้านความพึงพอใจในชีวิต และด้านความเป็นอยู่ที่ดีทางจิตใจและสังคม ตามลำดับ

2. ข้อเสนอแนะการนำไปใช้

เพื่อให้การบริหารจัดการในด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้องมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น หน่วยงานหรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องควรดำเนินการพัฒนาหรือปรับปรุงในแต่ละด้านดังต่อไปนี้

ความคาดหวังของผู้สูงอายุ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องควรดำเนินการพัฒนาและปรับปรุงในแต่ละด้านดังต่อไปนี้

ด้านความเป็นอยู่ที่ดีในการดำเนินชีวิตประจำวัน ควรดำเนินการพัฒนาและปรับปรุงในเรื่องของ (1) สุขภาพ การออกกำลังกายตามสภาพร่างกายและอายุ (2) การเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมในชุมชนได้ด้วยตนเอง (3) ความสามารถจดจำเหตุการณ์

ด้านความเป็นอยู่ที่ดีทางจิตใจและสังคม ควรดำเนินการพัฒนาและปรับปรุงในเรื่องของ

(1) การอยู่อาศัยในครอบครัวที่อบอุ่น มีสมาชิกในครอบครัวลูกหลานอยู่พร้อมหน้า (2) การเข้าร่วมกิจกรรม ประเพณีสังคม หรือนันทนาการที่ชอบ (3) การรับประทานอาหารที่ดีต่อสุขภาพ ที่ชอบตามฤดูกาล

ด้านความเป็นอยู่ทางเศรษฐกิจ ควรดำเนินการพัฒนาและปรับปรุงในเรื่องของ (1) การได้อยู่

อาศัยอยู่บ้านเรือนของตน และสามารถทำงานหารายได้ตามสภาพของร่างกายและอายุ (2) การมีหลักประกันรายได้ และมีเงินที่จะบริจาคทานหรือทำบุญได้ตามความเหมาะสม (3) การมีสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐานสำหรับผู้สูงอายุ

ด้านความพึงพอใจในชีวิต ควรดำเนินการพัฒนาและปรับปรุงในเรื่องของ (1) ความภาคภูมิใจใน

ความเป็นผู้สูงอายุ (2) ความเป็นที่เคารพและนับหน้าถือตาในของคนชุมชน (3) การมีชีวิตอยู่อย่างเป็นปกติสุขต่อไปเรื่อยๆ

ความสามารถในการตอบสนองความต้องการของผู้สูงอายุ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องควรดำเนินการพัฒนาและปรับปรุงในแต่ละด้านดังต่อไปนี้

ด้านสุขภาพและการรักษาพยาบาล ควรดำเนินการพัฒนาและปรับปรุงในเรื่องของ (1) การจัด

ซื้ออุปกรณ์ทางการแพทย์ช่วยเหลือผู้สูงอายุ (2) การให้บริการตรวจสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุที่บ้าน (3) การจัดตั้งศูนย์บริการสาธารณสุขข่วยสำหรับผู้สูงอายุ

ด้านรายได้ ควรดำเนินการพัฒนาและปรับปรุงในเรื่องของ (1) การช่วยเหลือค่าครองชีพประจำวัน

แก่ผู้สูงอายุ (2) การจัดสวัสดิการด้านรายได้แก่ผู้สูงอายุที่ยากจนและไม่มีแหล่งพึ่งพิง (3) การส่งเสริมการจัดตั้งกองทุนส่งเสริมสวัสดิการผู้สูงอายุในชุมชน

ด้านที่พักอาศัย ควรดำเนินการพัฒนาและปรับปรุงในเรื่องของ (1) การจัดหาบ้านพักคนชรา เป็น

บริการที่พักรักษาที่จัดให้แก่ผู้สูงอายุที่มีปัญหาทางด้านสุขภาพ (2) การจัดหาบริการครอบครัวอุปการะ เป็นบริการที่จัดให้แก่ผู้สูงอายุที่อยู่คนเดียว หรือไร้ที่พึ่ง (3) การจัดหาสถานพยาบาล เป็นบริการที่พักรักษาสำหรับผู้สูงอายุที่ต้องการรักษาพยาบาลเป็นประจำและต่อเนื่อง หรือต้องการการดูแลรักษาอย่างใกล้ชิด

ด้านนันทนาการ ควรดำเนินการพัฒนาและปรับปรุงในเรื่องของ (1) การจัดตั้ง สโมสรผู้สูงอายุ

เพื่อเป็นศูนย์รวมของผู้สูงอายุในการพักผ่อน ออกกำลังกายพบปะสังสรรค์ การรับบริการตรวจสุขภาพ (2) การให้บริการนันทนาการ งานรื่นเริงในวันนักขัตฤกษ์แก่ผู้สูงอายุ (3) การจัดตั้งศูนย์บริการผู้สูงอายุ เพื่อให้การบริการแก่ผู้สูงอายุและสมาชิกในครอบครัว เป็นสถานที่ออกกำลังกาย เล่นกีฬา พักผ่อนหย่อนใจ

ด้านความมั่นคงทางสังคมครอบครัว ผู้ดูแลและการคุ้มครองควรดำเนินการพัฒนาและปรับปรุง

ในเรื่องของ (1) การให้บริการด้านศาสนกิจ และบริการฌาปนกิจให้แก่คนชราที่ไม่มีญาติ (2) การช่วยเหลือการสงเคราะห์การจัดการศพตามประเพณีแก่ผู้สูงอายุ (3) การจัดตั้งศูนย์บริการทางสังคมผู้สูงอายุ ศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน

ด้านการสร้างบริการและเครือข่ายการเกื้อหนุน ควรดำเนินการพัฒนาและปรับปรุงในเรื่องของ (1) การจัดตั้งระบบเฝ้าระวัง เกื้อกูล และดูแลผู้สูงอายุโดยชุมชน (2) การให้บริการชุมชนเคลื่อนที่ไปในพื้นที่ต่างๆ โดยเฉพาะพื้นที่ห่างไกล (3) การจัดตั้งศูนย์เอนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุ ในการสร้างและสนับสนุนให้ผู้สูงอายุมีเครือข่ายช่วยเหลือซึ่งกันและกันในชุมชน

References

- Suwannawong, B. (2018). The Roles in Supporting Buddhist Activities of Uposathasila's the Assembly in Nongboonmak District. *Journal of Arts Management*, 2(1), 11-20.
- Chaisang, S. (2010). *Factors Relating to Quality of Life of Elderly in Amnat Charoen Province*. M.P.H. Thesis. Ubon Ratchathani Rajabhat University.
- Department of Local Government. (2008). *The information of the local administration*. <http://www.thailocaladmin.go.th/work/apt/apt.htm>
- Department of Local Government. (2017). *The information of the local administration*. <http://www.thailocaladmin.go.th/work/apt/apt.htm>
- Pongsiri, P. (2008). *The Development of the Network in the Elderly in Thailand*. Bangkok: Union human resource development in the community.
- Walaikamollas, L. (2013). *The Preparation for Supporting the Aging Society of Pak-Bang Tambon Administrative Organization, Thapha District, Songkhla Province*. M.P.A.. Thesis. Department of Local Government College of Local Administration Khonkaen University Khon Kaen.